

8

Antoni Defez

De la pròpia veu
a la veu pròpia

Edicions del Bullent

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA
REGIDORIA DE PATRIMONI I RECURSOS CULTURALS

Premis Literaris “Ciutat de València” 2021

Un jurat presidit per Giuseppe Grezzi, i format per Antonio Ariño, Joaquina Barba, Núria Cadenes i Josep Muñoz Redón acordà concedir el Premi “Josep Vicent Marqués” d’assaig en valencià, dels XXXIX Premis “Ciutat de València”, a l’obra *De la pròpia veu a la veu pròpia*, escrita per Antoni Defez.

1a edició: març de 2022

© 2022 Antoni Defez
Coberta EdB

La imatge de la coberta integra una escultura d’August Rodin titulada “The Tempest” (Metropolitan Museum of Art of New York)

© 2022 Edicions del Bullent, SL
De la Taronja, 16 - 46210 Picanya ☎ 961 590 883
info@bullent.net • www.bullent.net

Disseny de la col·lecció: Miquel Mollà
Assessorament lingüístic: Miquel Ábalos, Àlvar Vanyó
ISBN: 978-84-9904-256-5
Dipòsit legal: V-472 -2022

La reproducció total o parcial d’aquesta obra per qualsevol procediment, comprenent-hi la reprografia i el tractament informàtic, o la distribució d’exemplars mitjançant lloguer o préstec sense l’autorització escrita de l’editor resten rigorosament prohibides i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

En la fulla d’un arbre d’Orient
vingut al meu jardí
s’hi revela quelcom secret
que plau a tothom que medita, i a mi.

És un ésser viu
que en si s’ha escindit?
O en són dos que han volgut
viure com un de sol?

Entre aquests extrems captivat
trobo l’expressió justa.
Que no veus en els meus cants
com sóc u, i doble també?

Johann W. VON GOETHE

ÍNDEX

PRELIMINARS , 9

1. AUTÈNTICS I IRREPETIBLES , 13

2. EL MEU LLIBRE M'HA FET A MI , 29

3. I CREMO TOT EN CANT, 45

4. LES NACIONS PODEN NO ARRIBAR A EXISTIR?, 65

5. CAPRALENC EL FI, O L'ENVIT DE LA MORT, 87

6. SOC HOME POC IL·LUSTRAT
EN MATÈRIA DE MUNTANYES FRENÈTIQUES, 111

7. QUAN ES CAMINA DE PRESSA NO ES VEU RES, 131

PRELIMINARS

En aquest assaig posem el focus sobre la necessitat que tenim els humans, tant com a individus com col·lectivament, de posseir una veu pròpia. Una necessitat que seria expressió de la tendència, també nostra, de buscar-nos a nosaltres mateixos i arribar a ser o, millor, sentir-nos autèntics i irrepetibles. Així, després d'algunes reflexions inicials sobre el caràcter lingüístic de la nostra condició que acaben amb un recordatori dels dietaris que Josep Iborra ens va deixar, presentarem quatre exemples, quatre casos, que il·lustren aquesta necessitat. I ho farem des de la veu pròpia d'alguns dels pensadors que se n'han ocupat.

En concret, la primera parada en el nostre recorregut serà el problema de la creació poètica en la poesia de Joan Vinyoli. A tal efecte ens ajudaran algunes observacions del jove Wittgenstein sobre el que es pot dir i no es pot dir amb el llenguatge. Tot seguit, fent servir la literatura més recent a l'ús, però traient conseqüències del voluntarisme de Rovira i Virgili, analitzem la qüestió de què estem parlant quan parlem de nacions, i el problema també de si les nacions podrien trobar-se en la crítica situació de no arribar a existir. Al seu torn, la tercera de les nostres reflexions tractarà d'un clàssic: el tema de mort o, per a ser més exactes, sobre les diverses maneres com podem pensar la nostra mort. I aquí l'anècdota d'una rondalla recollida per Enric Valor ens

servirà d'excusa per a presentar, entre d'altres, els posicionaments de Heidegger i Ferrater Mora. Per últim, i prenent com a fil conductor les opinions de Joan Fuster, també les de Josep Pla, veurem com de distintes podem arribar a ser les veus dels humans respecte de la naturalesa i la significació del paisatge.

La necessitat de tenir una veu pròpia ens la presentava ja Goethe en 1815 en el poema inspirat en el ginkgo biloba que encapçala aquest treball. Una veu pròpia que, en el seu cas, seria irremeiablement fragmentària i múltiple: «Que no veus en els meus cants –ens diu– com sóc u, i doble també?». Goethe hi fa servir com a al·legoria la forma de les fulles del ginkgo: fulles bilobades, és a dir, de dos lòbuls, escindides. I potser tenia raó fins i tot més enllà de si mateix: Goethe va dedicar el seu poema a una anterior amant seva i potser hi volia expressar una duplicitat de sentiments.

Doncs bé, com veurem en aquestes pàgines, les veus pròpies que els éssers humans van enllestint a llarg del temps, tant personalment com col·lectivament, tot i aspirar a certa unitat, no poden desprendre's de la divisió permanent, la divergència polièdrica, el trencall. I no direm que sigui aquesta una mala circumstància: quan ens busquem a nosaltres mateixos també ens enriqueix, i força, allò que no som o no volem ser, o allò que no serem mai del tot. O allò que els altres voldrien que fóssim nosaltres. Fet i fet: unes veus irremeiablement fragmentades. Tal vegada, i estirant el símil de Goethe, com el ginkgo amb les seves fulles escindides. Un arbre d'origen xinès que sempre ha estat difícil de classificar: una mena de fòssil vivent que no té parents vius –és alhora la família i l'espècie– i que seria, com diuen els botànics, una raresa resultant d'una branca evolutiva que en el Paleozoic es va separar de la resta de les plantes.

I un últim preliminar. Considerats en general, però també amb l'especificitat amb què nosaltres els tractarem, els exemples que aquí presentem –els dietaris, la poesia, la nació, la mort i el paisatge– són, això, exemples de la immensa varietat de realitats que els humans fan aparèixer amb el seu afany i amb el seu anhel per tenir una veu pròpia i trobar-se a si mateixos. Són –així es diu de vegades, i nosaltres ho farem nostre– realitats o, millor, dimensions intensionals: realitats o dimensions que existeixen en tant que hi creiem i les fem viure simbòlicament a través de les nostres activitats personals i col·lectives. Hom podria dir que formen part dels mons o dels horitzons de sentit que els éssers humans creem i fem créixer, i a dintre dels quals transcorre alhora la nostra existència.

